

Samorząd terytorialny w Polsce

1. Czym jest samorząd terytorialny?

Samorząd terytorialny, to jedna z najstarszych form samorządu. Zgodnie z art. 163 Konstytucji RP samorząd terytorialny "wykonuje zadania publiczne nie zastrzeżone przez Konstytucję lub ustawy dla organów innych władz publicznych". Jest to forma organizacji społeczności lokalnych powołana do kierowania i zarządzania sprawami publicznymi w interesie mieszkańców.

2. Co jest istotą samorządu terytorialnego?

Istotą samorządu terytorialnego stanowiącego przejaw zasady decentralizacji administracji w państwie jest samodzielność zarządzania własnymi sprawami przez społeczność lokalną (gminy, powiatu, województwa).

Zasady funkcjonowania i organizacji samorządu terytorialnego

Samorząd terytorialny to administracja publiczna sprawowana przez wyodrębnione zrzeszenia osób wyposażonych w osobowość prawną.

Art. 16 Konstytucji RP

1. Ogół mieszkańców jednostek zasadniczego podziału terytorialnego stanowi z mocy prawa wspólnotę samorządową
2. Samorząd terytorialny uczestniczy w sprawowaniu władzy publicznej. Przysługującą mu w ramach ustaw istotną część zadań publicznych samorząd wykonuje w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność.

Samorząd Terytorialny w Polsce – najważniejsze akty prawne

Od 1 stycznia 1999 r. obowiązuje w Polsce podział terytorialny na:

- *samorząd gminny*
- *samorząd powiatowy*
- *samorząd województwa*

*Ustawa
z dnia 24 lipca 1998 r.
o wprowadzeniu zasadniczego
trójstopniowego podziału terytorialnego
państwa.*

- *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 IV 1997,*
- *Europejska Karta Samorządu Lokalnego (ratyfikowana przez Polskę w 1993 r.),*
- *Ustawa o samorządzie gminnym z 8 III 1990 r.,*
- *Ustawa o samorządzie powiatowym z dn. 5 VI 1998,*
- *Ustawa o samorządzie województwa z dn. 5 VI 1998,*

Zadania samorządu

Zaspokajanie zbiorowych potrzeb mieszkańców jest podstawowym zadaniem samorządu.

Rozróżniamy:

- zadania własne
- zadania zlecone
- zadania powierzone

Wszystkie sprawy o znaczeniu lokalnym nie zastrzeżone ustawami na rzecz innych podmiotów są zadaniami własnymi gminy.

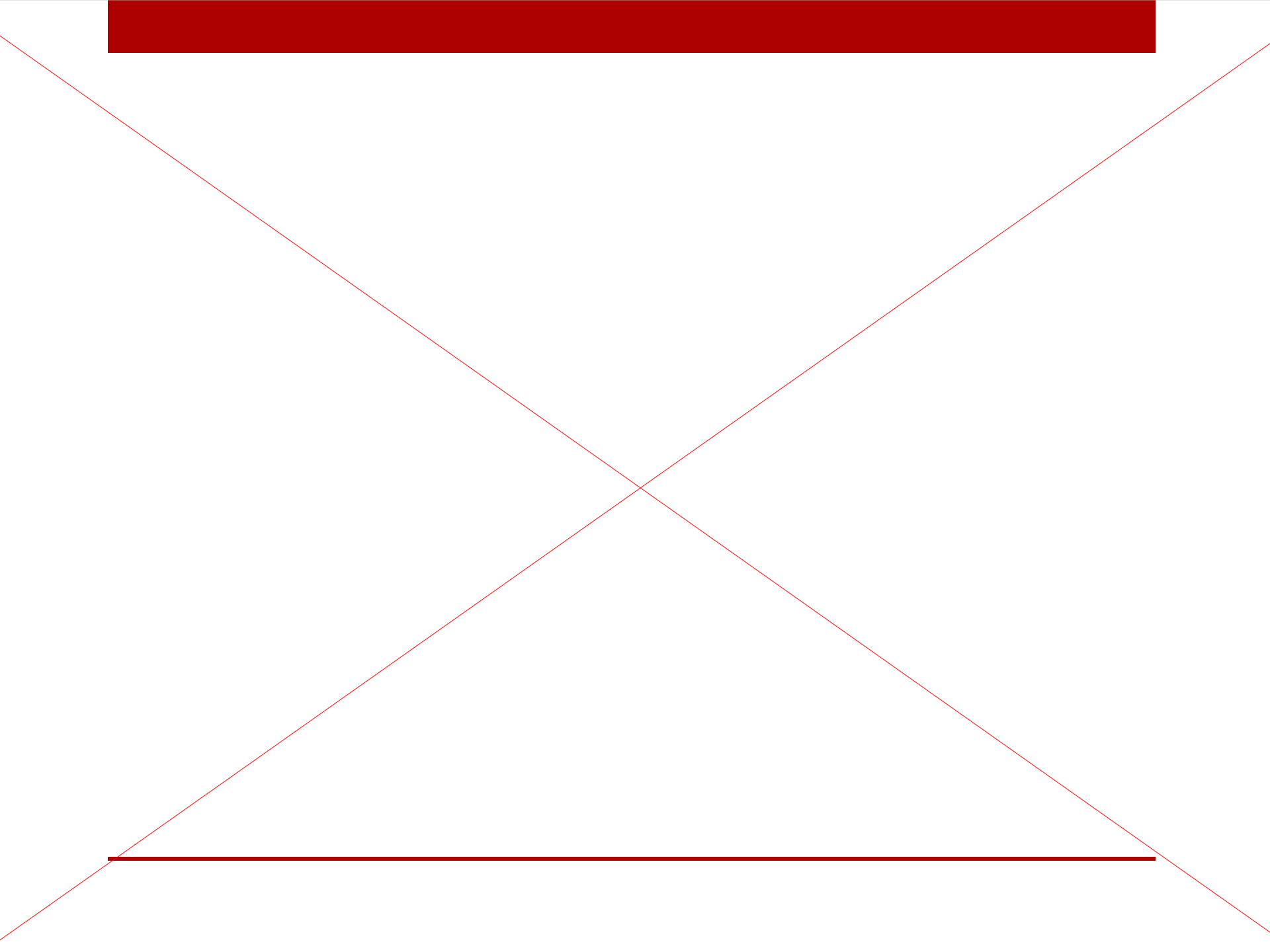
Zasady ustrojowe dotyczące samorządności

W Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej zapisano demokratyczną zasadę ustrojową, na podstawie której zostały zbudowane struktury terytorialne.

Zasada samorządności – oznacza zdolność grupy społecznej do samodzielnego podejmowania decyzji dotyczących problemów i spraw życia społecznego.

Zasada decentralizacji – polega na tym, że państwo przekazuje coraz więcej spraw i problemów nie dotyczących ogółu obywateli tym organom władzy, które są najbliższym zainteresowanym obywateli, czyli samorządom terytorialnym.

Zasada pomocniczości (subsydiarności) państwa, w myśl której państwo zajmuje się tylko sprawami i problemami, których nie mogą rozwiązać społeczności lokalne.

Województwa

16 województw.

Władza uchwałodawcza – sejmik wojewódzki;

Władza wykonawcza – zarząd województwa (5 osób z marszałkiem jako przewodniczącym)

Gminy

Prawie 2.500 gmin

- ❑ Gminy wiejskie – ponad 1.500
- ❑ Gminy miejsko-wiejskie – prawie 600
- ❑ Gminy miejskie – ponad 300

Gmina miejsko-wiejska – gmina, w której skład wchodzi miasto oraz obszar pozamiejski (kilka lub kilkanaście wsi)
Wójt – organ wykonawczy Rada gminy – organ uchwałodawczy

Samorząd gminy

Gmina to wspólnota obywateli zamieszkujących pewne terytorium.
W Polsce jest najmniejszą i podstawową jednostką podziału terytorialnego.

Art. 164. Konstytucji RP

1. Podstawową jednostką samorządu terytorialnego jest gmina

Na terenie gminy mogą funkcjonować jednostki pomocnicze gmin: sołectwa i dzielnice.

W gminach władzę sprawują rada gminy oraz wójt (burmistrz, prezydent).
Gmina jest niezależna od administracji rządowej i posiada osobowość prawną.

Zadania gminy

- **własne** – zaspokajanie potrzeb mieszkańców gminy
- **zlecone** – zadania z zakresu administracji rządowej, takie jak przeprowadzanie wyborów, prowadzenie akt stanu cywilnego.

Rada gminy

- rada gminy to organ uchwałodawczo – kontrolny
- Jest wybierana w wyborach bezpośrednich na 4 lata, liczy od 15 do 45 członków w zależności od liczby mieszkańców gminy
- na jej czele stoi przewodniczący, którego radni wybierają spośród siebie w tajnych wyborach
- do uprawnień rady gminy należy uchwalanie budżetu z innymi gminami, kontrolowanie wójta

Wójt (burmistrz, prezydent)

- wójt sprawuje władzę wykonawczą w gminach wiejskich, burmistrz w gminach (pow. 100 tys. mieszkańców)
 - jest wybierany w wyborach powszechnych
 - swoje zadania wykonuje z pomocą urzędu gminy
 - do jego uprawnień należy kierowanie sprawami gminy i reprezentowanie jej na zewnątrz, gospodarowanie majątkiem gminy, realizacja budżetu.
-

Samorząd powiatowy

Powiat to wspólnota samorządowa oraz jednostka podziału terytorialnego obejmująca kilka gmin (powiat ziemski) lub teren miasta, które jest gminą na prawach powiatu (powiat grodzki).

Władzami powiatu są rada i zarząd powiatu.

Powiat posiada osobowość prawną, własne mienie i budżet, a jego samodzielność podlega ochronie sądowej.

Rada powiatu

- rada powiatu jest organem stanowiącym i kontrolnym powiatu, wybierana jest na czteroletnią kadencję
- w jej skład wchodzi od 15 do 29 radnych wybieranych na czteroletnią kadencję
- na czele rady stoi przewodniczący, wybierany spośród jej członków
- do uprawnień rady należy wybieranie i odwoływanie zarządu, uchwalanie budżetu i podatków, decydowanie o sprawach majątkowych, uchwalanie programów walki z bezrobociem oraz zapewnianie bezpieczeństwa mieszkańcom powiatu
- w powiecie grodzkim ten organ jest nazywany radą miasta

Zarząd powiatu

- zarząd powiatu to organ wykonawczy powiatu
 - w jego skład wchodzi od 3 do 5 osób wybranych przez radę, w tym starosta, który stoi na czele zarządu
 - do uprawnień zarządu należą: przygotowywanie i realizacja projektów uchwały rady, gospodarowanie mieniem powiatu, wykonywanie budżetu
 - do uprawnień starosty należy kierowanie bieżącymi sprawami, reprezentowanie powiatu na zewnątrz, zwierzchnictwo powiatowych służb i straży, powoływanie i odwoływanie ich kierowników oraz sprawowanie nad nimi kontroli
 - w powiatach grodzkich organem wykonawczym jest prezydent lub burmistrz.
-

Samorząd wojewódzki

Województwo to jednostka podziału terytorialnego oraz jednostka samorządu. W jego obrębie oprócz organów samorządowych działają również organy administracji państwowej.

Do organów samorządu zalicza się sejmik województwa oraz zarząd województwa.

Sejmik województwa

- sejmik województwa to organ uchwałodawczy i kontrolny.
 - w jego skład wchodzi radni wybierani w wyborach powszechnych na 4 – letnią kadencję. Ich liczba jest uzależniona od liczby mieszkańców, jednak nie mniejsza niż 30.
 - na czele sejmiku wojewódzkiego stoi przewodniczący wybierany spośród jego członków.
 - do uprawnień sejmiku należy uchwalanie budżetu i podatków, powoływanie i odwoływanie zarządu oraz marszałka.
-

Zarząd województwa

- zarząd województwa to organ wykonawczy
 - w jego skład wchodzi 5 osób wybranych przez sejmik, w tym marszałek, który jest jego przewodniczącym
 - do uprawnień zarządu należy wykonywanie uchwał sejmiku oraz realizacja budżetu, gospodarowanie mieniem, przygotowywanie planów rozwoju województwa
 - do uprawnień marszałka należy kierowanie bieżącymi sprawami województwa i pracami zarządu, reprezentowanie województwa
-

Dziękuję za uwagę
